

21 دی روز وقف گرامی باد.

روابط عمومی

وقف چیست ؟

تعریف لغوی وقف :

کلمه وقف در زبان فارسی به معنی ایستادن، توقف، حیس کردن، منحصر کردن چیزی، به کسی است .

تعریف وقف در قوانین:

ماده 55 ق . م (منظور قانون مدنی) میگوید: وقف عبارت است از این که عین مال حبس و منافع آن تسبیل شود، منظور از حبس نمودن عین مال نگاه

داشتن عین مال از نقل و انتقال ، و همچنین ، از تصرفاتی که موجب تلف عین گردد زیرا مقصود از وقف ، انتفاع همیشگی موقوف علیهم ، از مال

موقوفه است ، و بدین جهت هم آن را وقف گفته اند . منظور از تسبیل منافع ، واگذاری منافع در راه خداوند، و امور خیریه و اجتماعی میباشد.

بند 7 الحاقی به ماده يك قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف مقرر میدارد: اثلاث باقیه ، محبوسات ، نذور، صدقات و هر مال دیگری که به غیر از وقف امور عام المنفعه و خیریه اختصاص یافته در حکم موقوفات عامه است

و چنانچه فاقد متولی و متصدی باشد با اذن ولی فقیه تحت اداره و نظارت سازمان اوقاف و امور خیریه قرار خواهد گرفت . همانطور که ملاحظه میشود اموالی را میتوان وقف نمود که با حفظ اصل آن ، امکان بهره برداری از منافعش وجود داشته باشد. به عنوان مثال ، اقلام

مصرف شدنی مانند میوه یا گندم یا برنج که با استفاده از آنها عین مصرف میشود، قابل وقف نیست . اما اموالی مانند ظروف، میز، صندلی،

ساختمان ، باغ و زمین قابلیت وقف دارند.

2 - انواع وقف :

وقف از يك جهت به وقف عام و خاص، تقسیم میشود:

الف) وقف عام : وقف عام وقفی را گویند که راجع به جهات عامه باشد.

مثل مساجد، مدارس و هرچه از این قبیل باشد.

وقف عام یا شامل جهت است ، و مصلحت عام را در نظر دارد ، مثل وقف بر مسامد، پل ها و مدارس، و یا شامل عنوان عام است ، مثل فقرا و ایتام .

به تعبیر دیگر میتوان گفت وقتی مالك مال منقول قابل دوام یا ملكی را برای کارهای عمومی و عام المنفعه وقف میکند وقف عام میباشد.

ب) وقف خاص : وقف خاص وقفی است که اختصاص به افراد معینی به طور تعقب داشته باشد مثل وقف بر اولاد و احفاد . به عنوان مثال ، مالکی

مال غیر منقول یا مال منقول قابل دوام را وقف میکند تا فرزندان او از منافع مال بهره ببرند که این عمل را وقف خاص گویند. از يك جهت دیگر، وقف را

به انتفاع و منفعت تقسیم میکنند. به عنوان

مثال اگر مالکی زمین خود را وقف کرد تا در آن مدرسه بسازند یا خانه خود را جهت احداث حسینیه وقف نمود این عمل را وقف انتفاع گویند . اما اگر

مالکی چند باب مغازه یا باغ یا ساختمان را وقف نمود تا درآمد آن را متولی وصول کند و برای کمک به ایتام یا روضه خوانی یا درمان بیماران هزینه نماید

این اقدام را وقف منفعت مینامند.

در مقررات اوقاف ، آن دسته از موقوفاتی که توسط متولیان اداره میشود غیر متصرفی و موقوفاتی که ادارات اوقاف به قائم مقامی متولی اداره میکنند

را متصرفی مینامند .

در برخی منابع انواع دیگری از تقسیم وقف را ذکر میکنند که ضرورتی به بیان آنها نیست و تنها باید بدانیم که اگر قصد واقف جهات عمومی و عام

المنفعه بود، وقف عام است و اگر برای فرزندان و فرزند زادگان باشد ، وقف خاص تلقی میشود.

3- وقف در قرآن و سنت:

هر چند در قرآن آیه ای که بصورت مستقیم با امر وقف مرتبط باشد، وجود ندارد، و جود ندارد، منتهی مواردی از اعمال صالح ، مانند صدقه ، قرض الحسنه ،

تعاون، انفاق ، محبت و کمک به همنوعان ذکر شده و به نوعی با روح وقف سازگاری دارد که به برخی از آنها اشاره میشود:

1. آیاتی که انسان را به عمل صالح ترغیب و توصیه نموده و میدانیم وقف کردن نیز نوعی کار خیر و عملی خداپسندانه است .

2. آیه هایی که به تالیف قلوب و جلب محبت دیگران دلالت دارد و چون یکی از مصارف درآمدهای وقف در جهت تحکیم و تثبیت روح همبستگی و

محبت بوده و در عین حال احسانی است عاری از منت ،

و اقدامی است که در بسیاری از موارد استفاده کننده از منافع وقف، واقف را ملاقات نکرده و چه بسا او را نمیشناسد، ولی از نتیجه لطف او بهره مند

میشود هر چند گروهی نیز در این رابطه به ثروت اندوزی روی می آورند که قرآن آنها را هم ، مورد نکوهش قرار میدهد.

3 - آیاتی که مردم را به روح تعاون، احسان و برادری دعوت نموده است مانند آیه شریفه : (تعاونوا علی البر و التقوی و لاتعاونوا علی الاثم و العدوان)

4 - آیاتی که انسان را به شناخت خویشتن خود دعوت مینماید تا بدین وسیله ، همواره درباره اعمال پایدار خود اندیشه کند و به سوی انفاق بشتابد.

علاوه بر این ها آیه دیگری در قرآن میفرماید:

المال و البنون زینة الحیوة الدنیا والباقیات الصالحات خیر عند ربک ثواباً و خیر اَمْلاً....

مال و فرزندان آرایش زندگانی جهان اند ولکن ، اعمال صالح که تا قیامت باقی است . (مانند نماز و تهجد و ذکر خدا و صدقات جاری همچون بنای

مسجد و مدرسه و موقوفات و خیرات در راه خدا) نزد پروردگار بسی بهتر و عاقبت آن نیکوتر است . که بدین ترتیب باید گفت : وقف مصداق بارز باقیات

الصالحات است .

پیامبر اسلام (ص) میفرماید، عمل انسان جز از سه راه با مرگش قطع نمیشود:

1 - صدقه جاریه

2 - دانشی که مورد استفاده قرار گیرد

3 - فرزند شایسته ای که برای او دعا کند.